

Ročník: 95

číslo: 20

17. května 2015

Cena: 10 Kč

Český zápas

Týdeník Církve československé husitské

EDITORIAL

Milí čtenáři, hlavní téma tohoto vydání – „Architektura našich sborů“ – bylo vybráno tak, aby souznělo s „Nocí kostelů“. Architektura, možná podobně jako krajina, oboustranně koresponduje s lidmi, kteří ji tvoří a spoluužívají, a tak vypovídá ne sama o sobě, ale o nich a době, ve které žili.

Naše sbory často vybočují z běžné zástavby měst a obcí. Většinou vznikaly v poválečných dvacátých a předválečných třicátých letech minulého století. Odrážejí vypjatou dobu, duchovní a názorové přesvědčení i hledání našich předků.

V článcích představujeme i ty sbory Církve československé husitské, které během dramatického minulého století původně sloužily jako synagogy a evangelické kostely našim židovským a německým spoluobčanům.

Ať naše sbory nadále slouží věřícím, aby ve společenství s ostatními pozvedali mysl i srdce k Pánu Bohu. A nevěřícím ať jsou místem, kde najdou ticho, pokoj a inspiraci pro šťastné životní kroky.

VD

Týdeník Církve československé husitské.
Vydává: Ústřední rada Církve československé husitské, Wuchterlova 5, 166 26 Praha 6.
Vedoucí redaktorka: ThDr. Klára Břeňová,
redaktoři: PhDr. Václav Drašnar,
Mgr. Ervín Kukuczka, Milan Udržal, grafik.
Šéfredaktorka Cesty: Mgr. Jana Krajčířiková.
Tel. redakce: 220 398 107;
e-mail: cesky.zapas@ccsh.cz
Tisk: Grafotechna. Distribuce a reklamace:
A.L.L. production s. r. o., F. V. Veselého 15, 190 00
Praha 9, tel. 234 092 866,
e-mail: martina.machackova@predplatne.cz.
Redakce si vyhrazuje právo na úpravy a krácení příspěvků.
Předplatné: F. Brynych, tel.: 220 398 117,
e-mail: frantisek.brynych@ccsh.cz

Nevšední pohled na tábořský sbor Božích bojovníků na titulní stránce objektivem fotografa Petra Mareše

ZE ŽIVOTA CÍRKVE

Setkání na Vinohradech

V Husově sboru na Vinohradech, odkud vysílal československý rozhlas ve dnech pražského povstání v květnu 1945, pořádala naše církev v pátek 8. května u příležitosti 70. výročí osvobození Československa setkání, při kterém byla otevřena putovní výstava *Martina Jindry Církve československá (husitská) v protinacistickém odboji*, zazněly četné pozdravy a projevy hostů.

Při bohoslužbě za účasti bratra patriarchy Tomáše Butty a biskupů připomnělo odvahu bojovníků válečných dob následující kázání br. biskupa Rudolfa Göbela.

Sestry a bratři, milí přátelé!

Chválu vzdejme Hospodinu, protože je dobrý, jeho milosrdenství je věčné! Připomínáme si konec světové válečné katastrofy a porážku šilenců, kteří ji rozpoutali. Dnes je den chvály. Je mír, žijeme ve svobodné vlasti a v blahobytu, jaký naši předkové nepoznali. Naplňuje nás hluboká a oddaná vděčnost našemu nebeskému Otci. A také si uvědomujeme, jak vlastně hřešíme tím naším českým brbláním: že všechno je u nás špatně a nikdy nic dobře nebude. Vždyť my všichni, kdo tu dnes sedíme, jsme dostali takové požehnání, jako žádná generace našich zbožných předků: sedmdesát let bez války. Zažili jsme přitom ledasco, čtyřicet let ateistické diktatury, příchod spřátelených armád... a taky všelijaké kotrmelce po roce 1989, včetně rozpadu Československa - ale bylo to všechno v časech míru! Je třeba říct: Toto je opravdová milost. Proto dnes v našem prvním čtení chválíme Hospodina se žalmistou, chválíme a umiňujeme si, že ducha vděčnosti nenecháme ze svého nitra jen tak vyvanout.

Bojovníky z těch válečných časů máme ještě mezi sebou. Mohl by tu s námi také být leckdo z těch, kdo za naše životy obětovali ty svoje. Aspoň pár by se jich jistě dneška dožilo, avšak těch sedmdesát let života jim nebylo přáno. Na nás je, abychom si jejich obětí připomínali s vděčností a s úctou. Vždyť všichni ti českoslovenští vojáci, co padli na východní a na západní frontě, mohli bez bojování přežít, v protektorátu anebo třeba v exilu... Nezáleží na tom, zda to byli bratři v našem lidském údělu anebo také naši bratři v Kristu. V obětování života následovali všichni Ježíše a zajiště jsou v Boží slávě. Také příslušníci naší církve, jako první hned Jan Opletal, se postavili na odpor okupantům, v zahraničním i v domácím odboji. Dělalí čest svým husitským předkům, byli mezi nimi i známí hrdinové. A na konci války, když začalo pražské povstání, Český rozhlas vysílal a volal o pomoc právě odsud, z našeho sboru na Vinohradech.

Dnes je mír, avšak zdá se, že mohou hrozit nové konflikty i nám. Naši padlí hrdinové nás zavazují, abychom náš způsob života bránili, a také ubránili.

A Kristova ducha lásky je zapotřebí - abychom žili ve smíru v unijní rodině i v obranné alianci. Modlím se, ať nemusíme společně náš evropský domov bránit, ať mír nepomině.

Pane Ježíši Kriste, děkujeme za to, že jsi naším vzorem obětí z lásky.

Prosíme o tvůj pokoj, prosíme o tvého Ducha. Smiluj se nad námi! Amen.

Oslava životního jubilea prof. Zdeňka Kučery na UK HTF

V úterý dne 31. března se na UK HTF konalo Slavnostní akademické shromáždění u příležitosti 85. narozenin prof. ThDr. Zdeňka Kučery, Dr.h.c.

Slavnostní laudatio pronesl děkan fakulty prof. Lášek, který také prof. Kučeru do slavnostního shromáždění v průvodu přivedl. Kučerovi žáci, dr. Veverková a doc. Vogel, hovořili o významu profesorova díla z pohledu dvou gických disciplín: církevních dějin tematické teologie.

Do shromáždění se osobně dostavil profesor Univerzity Karlovy, Jeho Milence prof. Tomáš Zima, DrSc., který zhodnotil Kučerovo dílo a jeho význam pro obor, který po léta na UK HTF přednášel a přednáší. Jako výraz díky a úcty udělil jubilantovi zlatou medaili Univerzity Karlovy.

Církev československou husitskou na tomto shromáždění zastupoval její patriarcha Dr. Tomáš Butta, Th.D. Ten přednesl také vřelou zdravici.

Mezi projevy hostů zazněla také gratulace dlouholetého redaktora BBC Milana Kocourka z Londýna. V průběhu důstojného shromáždění vystoupilo He-

roldovo kvarteto s výběrem ze smyčkových kvartetů Bedřicha Smetany, Antonína Dvořáka a W. A. Mozarta. Shromáždění bylo zakončeno zpěvem latinské studentské hymny *Gaudeamus igitur*. Po zakončení pozvalo vedení fakulty všechny shromážděné ke slavnostnímu rautu do fakultní menzy.

K životnímu jubileu prof. Kučery fakulta vydala ve sličné grafické úpravě také slavnostní sborník, obsahující mimo jiné soupis Kučerova teologického díla a fotografie z různých období jeho života. Radujeme se z toho, že dílo našeho předního systematického teologa bylo po zásluze odměněno Univerzitou Karlovou. Na ní prof. Kučera začínal svá studia a její univerzitní půda mu byla vždy živou matkou.

Bratru profesorovi upřímně gratulujeme.

Pomoc pro Nepál

Diakonie a misie Církve československé husitské společně s patriarchou a biskupským sborem vás žádají o pomoc obětem ničivého zemětřesení v Nepálu.

Nejničivější zemětřesení v Nepálu za posledních 80 let dosáhlo síly 7,8 stupně Richterovy stupnice a epicentrum mělo v centrální části země. Silné otřesy si vyžádaly tisíce mrtvých a zraněných a zcela zničily stovky domů. Celosvětově působící huma-

nitární organizace vyhláší sbírky na pomoc lidem v postižené oblasti.

Jednou z nich je i „*Člověk v tísni*“, který se ve spolupráci s partnerskými organizacemi *Welthungerhilfe* a *Concern Worldwide* z platformy *Alliance 2015* zaměřuje na pomoc v oblasti Gorka v epicentru zemětřesení.

I my hluboce soucítíme se všemi, které postihla tato živelná katastrofa. V modlitbách myslíme na všechny, kteří jsou postiženi touto událostí. Husitská diakonie nemá

v současné době dostatečné kapacity k zajištění přímé pomoci, a proto se na vás obrácíme s prosbou, abyste svou finanční pomoc směřovali prostřednictvím sbírky organizace *Člověk v tísni SOS NEPÁL 54333345/0300* nebo dalších humanitárních organizací. Předem vám děkujeme za vaši pomoc těm, kteří se ocitli v nouzi. V případě dotazů se na nás můžete kdykoliv obrátit.

Mgr. Hedvika Zimmermannová – ředitelka husitské diakonie (tel: 723 255 696, hedvika.zimmermannova@csh.cz, hedvika.z@urnet.cz)

Lazare, vstaň!

K sepsání následujících řádků mě inspirovalo jednání diecézního shromáždění v Hradci Králové z 25. 4. a text 1 J 3,18: „*Dítky, nemilujte pouhým slovem, ale opravdovým činem.*“, který je součástí druhého bohoslužebného čtení pro třetí neděli povelikonoční.

Všichni víme, že 31. 3. v Mirovicích vyhořela budova husitského kostela a fary. Je to pro místní církev pohroma v našich poměrech skutečně drtivá. K pomoci v této tragédii byl v rámci naší diakonie a misie zřízen účet. Stále jsme ještě církev, jejíž počet členů se dá počítat do desítek tisíc. Kdyby jen jeden tisíc z nás v této zcela mimořádné situaci daroval jedinou tisícikorunu, byla by rázem k dispozici

suma popsateľná číslem sedmimístným.

No a tak jsem tedy takovou tisícikorunu poslal. Podle rozesílaných informací částka na tomto účtu dosáhla zatím k 14. 4. necelých 200.000,- Kč.

Tak co? Najde se těch dalších nejméně devět set devadesát devět husitů, kteří udělají něco podobného?

Budme občas blázny pro Krista a pro církev, která má být Jeho tělem. A budme štedří, jako je náš Otec štedrý. Podle Písma vzkřísil Ježíš činem svého slo-

va Lazara z Betanie, aby tím byl Bůh ve svém Synu oslaven (J 11,1-44). Nyní před nás, coby Ježíšovy učedníky, Bůh ve své zkoušce pokládá nikoliv betanského La-

zara z masa a krve, nýbrž mirovického Lazara z cihel a dřeva, abychom ho vzkřísili činem naší obětavé lásky tak, jako Ježíš vzkřísil toho betanského činem slova své obětavé lásky a abychom dnes i tímto činem oslavili Boží jméno.

Vzkřísíme mirovického Lazara podle vzoru našeho Mistra, nebo ho necháme ležet v hrobu jeho spáleníště?

At' nás všechny Bůh vede a posiluje v našich životech víry.
Roman Zejda

NAD PÍSMEM

Ježíš se modlí za učedníky

Jan 17,6-19

„Za ně prosím. Ne za svět prosím, ale za ty, které jsi mi dal, neboť jsou tvoji; a všechno mé je tvé, a co je tvé, je moje. V nich jsem oslaven. Již nejsem ve světě, ale oni jsou ve světě, a já jdu k tobě. Otče svatý, zachovej je ve svém jménu, které jsi mi dal; necht' jsou jedno jako my.“ Jan 17,9-11

Na čtvrtěčních bohoslužbách jsme si připomínali oslavení nanebevstoupení Páně. Byl vyvýšen na pravici Boží, aby se za nás přimlouval, zastával se nás a hájil. Je vítězem nad smrtí a nad zlem. To je zvěst, která nás křesťany naplňuje radostí a odhodláním do další služby Pánu.

Někdy se ovšem zdá, jako by naše radost byla podlomena strachem a naše odhodlání pochybnostmi. A je to právě evangelista Jan, který zaznamenává tento dualismus světa. Vykresluje svět jednak jako místo, které Bůh tvoří z lásky, svět je Bohem milovaný (J 3,16), je odrazem dokonalosti svého Tvůrce, prožíváme zde pocity radosti a harmonie. Zároveň je svět poznamenán lidským trápením a bolestí. Ježíšova smrt a vzkříšení sice znamenají odsouzení vládce tohoto světa, ale ten Zlý ještě není zcela zbaven moci poškozovat učedníky, jestliže jsou ponecháni bez Boží pomoci.

Bůh ani nás, současné učedníky a následovatele Ježíše, nechce nechat bez pomoci, a proto se v dnešním evangelijním textu Pán Ježíš také za nás modlí. Tato jeho modlitba (naše dnešní čtení), od 16. století nazývána Velekněžská, je prosbou k Bohu Otci do věčnosti, ve prospěch současných i stále nových učedníků a Ježíšových bratrů a sester, včetně těch, kteří teprve na svět přijdou. Přimlouvá se za nás; prosí o jednotu učedníků, o naplnění jejich radosti, o zachování od zlého a o naplnění svého vlastního poslání v službě křesťanů ve světě. A také dává Boží slovo, Boží zjevení – „*Já jsem jim dal své Slovo*“. To je nám průvodcem, inspirací a normou v životě uprostřed toho, co je nám vnitřně cizí. On, Beránek Boží, on sám byl poslán do světa a právě zde osvědčil své poslání. Totéž očekává i od nás: „*Neprosím, abys je vzal ze světa, ale abys je zachoval od zlého.*“

A dále se za nás u Boha přimlouvá: „*Otče svatý, zachovej je v svém jménu, jež jsi mi dal, aby byli jedno jako my.*“ Otec, který je svatý, odlišný od všeho zla, dárce Pravdy a Spravedlnosti, si nás vyvolil, abychom byli jeho. A to je obrovská věc, to je zdroj naší víry, radosti a odhodlání. A zároveň je to pro každého z nás výzva k odpovědnosti, abychom usilovně pracovali na tom, aby se tato jednotu v Pravdě uskutečňovala.

Anna Kamarýtová

**Pane Ježíši Kriste,
modlíš se za každého z nás, abychom pochopili,
že naše záchrana je u tebe a v Boží moci.
Dej, ať plně pochopíme i my i naši bratři a sestry,
že každé tvé slovo i tvé modlitby mají adresáta.
Přimlouváš se, Pane, za ty, kteří o tobě a Otci svědčí.
Prosíme, dej, ať nás prozáří tvá moudrost,
prohřeje tvá láska a pronikne tvá síla,
abychom byli tvými hlasateli
a služebníky nezištně a věrně...**

ŠESTÁ NEDĚLE PO VELIKONOCÍCH

Hospodine, slyš můj hlas, když volám. Mé srdce si opakuje tvoji výzvu: Hleďte mou tvář. Hospodine, tvář tvou hledám. Svoji tvář přede mnou neukryvej. Aleluja.

ŽALM 27,7.8.9

První čtení: Skutky 1,15-17.21-26

Tužby velikonoční (IV):

1. Abychom všemu, co nám Bůh zaslíbil, v našich srdcích důvěřovali, modleme se k Hospodinu.
2. Abychom spolu s Kristem na věky v nebeském domově přebývali, modleme se k Hospodinu.

Modlitba před čtením ze sv. Písem:

Nebeský Otče, děkujeme ti, že sis nás vyvolil za své vlastní a že nás ochraňuješ od zlého. Pomoz nám pozdvihnout srdce vzhůru, ať nalezneme pravou radost ve tvém Synu! Osviť nás, Bože, svým svatým Duchem, ať slyšíme slova Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Druhé čtení: 1. Janův 5,9-13

Evangelium: Jan 17,6-19

Verš k obětování: Žalm 47,9

Verš k požehnání: Jan 14,18; 16,22

Modlitba k požehnání:

Nebeský Otče, když se podílíme na stolu Kristově, dej, ať jsme s ním sjednoceni, tak jako on je sjednocen s tebou! Prosíme o to ve jménu Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Vhodné písně: 24, 44, 127, 148, 176, 188, 303

Pozdrav k Noci kostelů v roce 2015

Vážení návštěvníci a účastníci
Noci kostelů,

opět se pro vás během květnové noci otevřou mnohé církevní stavby s nabídkou rozmanitých programů. Dovolte, abych vás pozval také do sborů Církve československé husitské. Některé z nich se svojí architekturou již také řadí mezi významné kulturní památky, jiné jsou běžné domy označené symbolem kalicha s křížem.

Kostely jsou jako „velká obrazová kniha“ našich duchovních dějin. Najdeme v nich především obrazy a sochy ústřední postavy křesťanství - Ježíše Krista. Ale v chrámech jsou také zobrazeny postavy svědků víry z různých dob. Z postav náležejících k počátkům křesťanství v naší vlasti jsou to věrozvěstové Cyril a Metoděj, kníže Václav, kněžna Ludmila, opat Prokop, biskup Vojtěch, Anežka Česká a další. Svědkové víry jsou jako zářící hvězdy na tmavé obloze. Podle těchto osobností jsou pojmenovány i mnohé kostely a kaple.

V husitské církvi jsou četné stavby označeny jménem Mistra Jana Husa, českého reformátora, od jehož tragické smrti uplyne v letošním roce 600 let. Toto výročí pochopitelně zohledňuje náš program ve sborech naší církve v rámci Noci kostelů.

Portál jihlavského kostela

přítomnosti. Návštěvníci se mohou nejen obdivovat pozoruhodné architektury a umění, ale současně se mohou seznamovat s životem místních společenství věřících. Mohou nahlédnout, čím a jak žijí církve dnes. Bohatý program představuje jak současné aktivity bohoslužebné a spirituální, tak i kulturní, vzdělávací, sociální a další. Chtěl bych poděkovat za nápaditost a nasazení všem organizátorům a popřát četným návštěvníkům obohacující poznání a zážitek atmosféry „dlouhé květnové noci“, která je ve znamení světla, jasu a záře (Ž 139,12).

Tomáš Butta
patriarcha Církve
československé husitské

Při návštěvě křesťanských staveb na nás dýchá dávná historie. Poznáváme dějiny své země, místa, která většinou míváme bez povšimnutí.

Setkáváme se s příběhy lidí, kteří zde žili v minulosti před námi. Vstupení do kostela nemá být jen „vstupem do historie“, ale naopak vstupem do

- 19 h: Vystoupení dětí z místního církevního společenství
- 19.30 h: Biblické slovo, modlitby, meditativní zpěvy z Taizé, ztišení
- 21 h: Závěrečná modlitba a požehnání

Husův sbor Církve československé husitské v Kladně je bývalou synagogou. Stavba z konce 19. století v eklektickém slohu s novorenesančními prvky je pozoruhodná. Uvnitř je umístěn krucifix, jedinečně pojatý tvůrcem díla Františkem Bílkem.

Noc otevřených kostelů návštěvníkům u nás umožní prohlídku vnitřních prostor objektu od 19. do 21. hodiny. Zároveň si mohou prohlédnout nově otevřenou **expozici „Tvé jméno budu připomínat – Židé v Kladně 1848-2014“**, která připomíná osudy těch, kteří se od konce 19. století scházeli v tomto kostele – bývalé synagoze. Také si budou moci prohlédnout **výstavu fotografií a dokumentů ze života sboru**, která je připravena k letošnímu **90. výročí založení náboženské obce Církve československé (husitské) v Kladně**. Během večera zazní také svědectví ze současného života sboru včetně promítání fotografií. V průběhu večera bude ponechán prostor pro případné otázky a rozhovory. Zpívat a hrát vám budou členové Husitského pěveckého sboru.

- 17 h: Vystoupení Máši Kubátové - židovské a jiné písně s doprovodem kytary
- 18.45 h: Scén(k)y z křesťanského života – pásmo evangelické mládeže – o víře vážně i nevázně
- 20 h: Písně chval božských - duchovní písně a chvály staré i nové, české, slovenské i jiné, v podání evangelických mládežníků.
- 21 h: Varhanní hudba k zamyšlení a meditaci
- 22 h: Ztišení: Modlitba, biblická čtení a písně

Po dobu programu probíhá výstava malíře Václava Lamra.

Náboženská obec se osamostatnila v listopadu 1925. Základní kámen ke stavbě Husova sboru byl položen v říjnu 1924 za účasti patriarchy dr. Karla Farského. V lednu 1925 byl schválen projekt arch. Nováka, 25. dubna 1925 byla stavba zadána firmě Grum a Dejmek z Králova Pole a již **25. října 1925 byl sbor** patriarchou dr. Karlem Farským a moravským biskupem R. Stejskalem **slavnostně otevřen** za obrovské účasti věřících. Součástí sboru je farní budova s kanceláří a třemi byty, v přízemí je divadelní sál.

Modleme se, aby každá bohoslužebná příležitost, každá duchovní akce byla pro naši náboženskou obec slavností a požehnáním k obnově náboženského života nejen v naší obci, ale i v celé církvi.

Bez tísně posvátnosti

Z tradiční, historické zástavby našich měst a obcí architektonicky vybočují sbory Církve československé husitské. Potřeba bohoslužebných prostor v roce 1920 nově vzniklé církve se řešila různě. V řadě míst se počítalo s tím, že pro bohoslužby budou využívány katolické kostely. (K ČČS také přestupovali hlavně katolíci.) Spolužívání kostelů však nakonec nepadalo v úvahu.

Katolická církev získala také v r. 1924 od státu potvrzení svých dispozicních práv ke kostelům. Bez komplikací mohly být využívány pouze opuštěné a odsvěcené chrámy, jako např. Chrám sv. Mikuláše na Staroměstském náměstí v Praze. Hojně (někdy i tisíci lidí) navštěvované bohoslužby se tedy konaly spontánně pod širým nebem, v pronajatých prostorách škol, hostinců a sokoloven. Neutěšená situace nutila vedení církve zabývat se výstavbou vlastních sborů (název pro chrám ČČS). Ústřední radou církve byl proto zřízen ústřední stavební fond. Prostředky fondu tvořily stavební dávky, které poskytovalo ústředí diecézním radám, dále dary a různé dotace.

Požadavky na podobu sborů formuloval fond v roce 1924. Vycházely z nově sjednocené liturgie patriarchy Farského. Zásadní pro řešení bohoslužebného prostoru mělo být to, že kněz, v případě ČČS duchovní správce, je bratrem všech přítomných a jako všichni ve shromáždění synem před tváří Boží. Nesmí být proto oddělen a povýšen nad ostatní. Z tohoto důvodu nemělo být kněžiště úplně odděleno od lodi a jen proto, aby byl duchovní správce dobře viděn, měl stát na vyvýšeném místě. Důraz měl být kladen na dobrou akustiku a osvětlení. Hru světla pro povznesení okamžiku mohly zprostředkovat svíčky na obětním stole a květiny. Při bohoslužbě nemělo se dít nic „kouzelného“.

Vzadu nad duchovním mohly být umístěny obrazy – většinou Kristus uprostřed a Jan Hus a J. Amos Komenský po stranách. „Sbor je vlastně rozšířená místnost pro rodinu – má vynikati útulností a ladností, ke které přispívá krásný obraz aj.“ (František Kalous)

Vzory pro své sbory ČČS měla hledat spíše v antickém chrámu než v chrámu románském či gotickém. V roce 1924 také ústřední rada vypsalá prostřednictvím Časopisu československých architektů soutěž na ideové řešení čtyř typů sborů. Jednalo se o velký sbor pro dva tisíce lidí (tisíc sedících), střední sbor pro tisíc lidí (pět set sedících), malý sbor pro pět set lidí (dvě stě padesát sedících) a malý dřevěný sbor.

V časopisu Stavitel byly otištěny vítězné návrhy s komentářem

F. Kalouse a specifikovány další zásady, které by sbory měly respektovat. Vzorem pro stavbu sborů se, díky své jasné dispozici, „velkorysému účelnosti a neromantické ukázněnosti“, měl stát Unity Tempel od Franka Lloyda Wrighta v Oak Parku v Illinois, a dále ruské zvonice pro svůj prostý půvab a variantní možnost umístění zvonů. Kolumbárium mělo být umístěno v suterénu, pokud k tomu nebyl vhodný terén, tak z venkovní strany sboru, nebo přímo přičleněno ke sborovému prostoru.

V roce 1925 se v tisku objevila reakce architekta J. Štěpánka na ideovou soutěž. Hodnotil ji jako jednu z nejzajímavějších po převratu v roce 1918, upozorňuje však na fakt, že jednoznačný typ nebyl vytvořen, což dle jeho názoru je pochopitelné a přirozené. Kriticky se však ohradil proti hledání vzorů v antice: „Sbor má být především prostorem pro rodinu – církevní obec, široký a milý, bez tísně posvátnosti, nepřezdobený, zkrátka rodinný dům vyššího významu, jaký jest a měl by být vrcholem stavebních tužeb naší novodobé demokracie.“ V r. 1928 byla Ústřední radou

vydána směrnice pro stavbu sborů a far. Ve stavebním programu církve pak na počátku třicátých let nakonec přeci jen došlo k upřednostnění tradičního schématu katolického jednolodního chrámu s věží umístěnou v ose či z boku průčelí. Před válkou pak dochází k bilancování stavební činnosti ČČS. Situaci kriticky shrnul architekt Miroslav Kouřil: „Více jsme se ohlíželi po vzorech jinde, než poctivě nalézali svůj vlastní výraz. Avšak to je znamením životnosti a důkaz pro možnost vývoje, poněvadž i tak vyrostla díla, naznačující nové a odlišné.“ Počet novostaveb před válkou zahrnoval více než sto objektů. Řada obcí na venkově působila a působí i ve skromných, takřka obytných objektech. Po druhé světové válce k nim přibývaly i budovy osiřelých synagog a německých evangelických kostelů.

Počáteční snaha o vytvoření specifické podoby sborů ČČS, které se měly jednoznačně vymezit proti tradičnímu schématu katolických kostelů, nebyla zcela naplněna. Přesto se však stavěly různorodé, zajímavé stavby. Zahrnují inspiraci antickým chrámem přes historismus, modernu i funkcionalismus, který ve třicátých letech převážil.

Architektonická kvalita kolísá, typologie je nejednotná, dnešních věřících málo. Co je ale sborům Církve československé (husitské) společné, je energie vzpěchu, obrovská solidarita, nezištná práce a soudržnost statisíců lidí, kteří si v nově ustavené církvi budovali „svůj sbor“. Snaha začít – i v architektonické podobě kostelů – znovu. A jinak.

Podle studie Mgr. Petry Šternové „Církev československá husitská a její sbory v Libereckém kraji“ (In: Fontess Nissae/Prameny Nisy; 1, 2013; Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Liberci; www.npu.cz/uop-li/) zpracoval

VD

Styl Franka Lloyda Wrighta (chrám v Illinois, USA) měl být vzorem pro stavbu sborů ČČS.

Foto: Wikipedia, cr.: Theodolite

Kdo kam půjde?

Dnes je Noc kostelů a děti se chystají ně-
které z nich navštívit.
Poznáte, kdo kam půjde?

Květen

*Až jaro svým dechem
obarví listí,
vítr vdechne ho stromům,
co dotkly se hvězd.
A s něžností mámy na
dobu příští
odkryje blátivou nahotu
cest.*

*Na zápraží už začal kos
zpívat,
on znal všechny písně,
co rád jsi mi hrál,
tma odchází brzy
a přestává skrývat
tu barevnou krásu, co
květen nám dal.*

Jitka Vestfálová (Landová)
s námětem manžela
Jirího Vestfála

Noc kostelů

Účastníte se, děti, Noci kostelů? Pokud pravidelně chodíte do sboru, už ten svůj pravděpodobně znáte velmi dobře.

Nicméně určitě můžete využít této příležitosti, pozvat své kamarády a svůj sbor jim pořádně představit. Nebo naopak samy můžete navštívit jiné kostely ve vašem městě nebo obci, kde jste zatím ještě nikdy nebyly, nebo jen letmo nahlédly dovnitř a rády byste se dozvěděly něco víc.

Toto pozvání platí samozřejmě také, ba především, pro všechny, kteří běžně do kostela nezavítají. Většinou je navíc spojeno se zajímavým programem – koncertem, promítáním filmu, výstavou...

Nakreslila: Lucie Krájičková

Modlitba

Pane Bože,
dnes tě prosíme za všechny kostely, chrámy a sbory, ve kterých se lidé scházejí, aby ti společně děkovali, prosili tě a chválili.
Prosíme tě, ochraňuj tyto stavby před každým neštěstím,
stejně jako všechny, kteří se v nich shromažďují.
Amen.

A proč se to děje právě v noci? Jednak večer a v noci má většina lidí čas. A pak také, už jste někdy byly v kostele v noci? Třeba na půlnoční? Ta atmosféra je úplně jiná než během dne. Tak neváhejte a vyzkoušejte to! A udělejte nám velikou radost, když nám do redakce pošlete třeba obrázek toho, co jste viděly, nebo nám o tom napíšete pár řádků.

Kdo je kdo?

Vlastních jmen, která by začínala na písmeno U nebo V, v Bibli mnoho není. I když jsem spojila dohromady dvě písmena, stejně jsem jich našla jen pár. Některá jména, uvedená v našem přehledu, jsou navíc skutečně jen zmínkou z rodokmenu či soupisu obyvatel. Poslední dvě postavy byste však přeci jen mohli uhodnout. *Své řešení si můžete ověřit na str. 8.*

U V

1. Dva potomci Léviho (1 P 5,27 a 5,31).
2. Otec Besaleela, který byl ustanoven, aby řídil remeslnické práce na stavbě svatyně (Ex 31,2).

šebu. Když ji David spatřil, zatoužil po ní a jeho touha byla tak veliká, že kvůli ní spáchal těžký hřích. Zbavil se jejího muže tak, že přikázal, aby její v bitvě postavili do největšího boje a pak od něj ustoupili, aby byl v boji zabít. Pak se David s Bat-

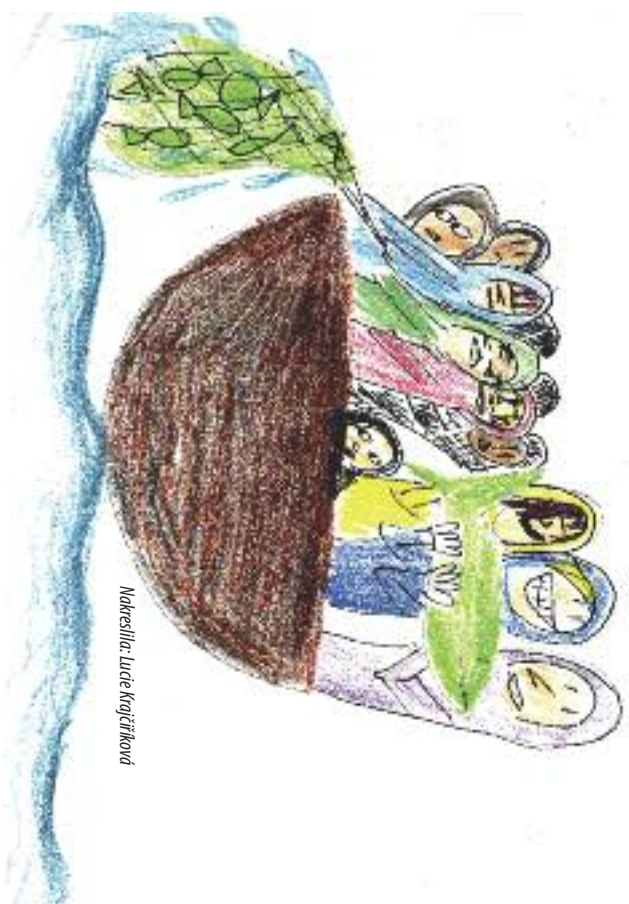
3. Judský král. Usedl na trůn jako šestnáctiletý a vládl padesát dva let. Vybudoval silnou armádu a upevnil svou moc. Potom však zpychnul. Přišel do chrámu a začal pálit kadidlo na Hospodinově oltáři, což přísluší pouze kněžím. Když jej kněží vykážali z chrámu, rozlítil se. Hospodin jej potrestal malomocenstvím (2 P 26. kapitola).

Malování: Lucie Krájčíková

5. Manželka krále Achášveróše. Když král pořádal hostinu, poslal pro ni, aby také přišla. Královna však odmítla. Aby si z toho nevzalý příklad ostatní ženy, král ji přísně potrestal – zapudil ji. Poté si hledal novou manželku a nakonec se oženil s Ester (Est 1. kapitola).

Dětské Velikonoce – 2. část

Malování: Lucie Krájčíková

Apoštolé žili v bázni, jak se jenom vyhnout strážní. Do pustých míst utkali, dveře na klíč zamýkali. Jednou večer rokovali, když tu – Pána rozpoznali. Ježíš praví: „Pokoj vám. Jděte, já vás posílám!“

Mnozí z těch, co Krista znali, rybolovem za vděk vzali. Při pobřeží u jezera loví ryby od večera. Ráno světa přibývalo, ale rybek v síti málo. Tu se nikým nepoznáň zjeví na pobřeží Pán. „Z pravé strany hodte síť!“ Když tak učinili hbitě,

sít se trhá, plníčká je; v mužích podezření zraje. „Bratři, to je Vzkříšený!“ Petr hrůzou oněmí.

Čas ubíhal velice, a tak přišly letnice. Slyšete děti, slavná chvíle čeká učedníky zbylé: Duchem svatým naplnění docista se všichni změní: pryč je bázeň, pryč jsou strachy, povolal si Ježíš žáky. Pohlédte, zde Petr – Skála. Jaká změna se s ním stala? Volá lidi ku pokání, Krista Pána smělé brání.

Milan Salajka, 1957

Mnozí lidé uvěřili. Od chvíle, kdy křtěni byli, přebývali v lásce spolu,

Soutěž o tři knihy

Pokud se vám podaří vyluštit následující přesmýčky – vytvořit z písmenek smysluplné podstatné jméno v prvním pádu, tak aby vám ani jedno písmenko nezbylo ani nechybělo – vypíšete si písmenka podle čísla v závorce a vyjde vám tajenka. Tu nám pošlete na adresu redakce nebo na e-mail jana.krajcirikova@cosh.cz nejpozději do konce června a můžete vyhrát jednu ze tří knížek. Jména výherců otiskneme v červencové Cestě. Nezapomeňte nám napsat svou adresu a věk!

ŠVÁTAVĚN (3)
DÍRALHOPK (6)
ŘÍTENOVÉ (2)
NÁSÍMEZNE (7)
ULEDOMÍKCOJ (6)
OSTADR (6)
PEPŘEVANÍK (8)

Nakreslila: Lucie Krajčířiková

Pár kapek humoru

Obě strany

Pan učitel praví: „Člověk, než se rozhodne, musí slyšet obě strany. Kdo mně může povědět pro to nějaký příklad?“ – Ferda to ví: „Když si jdu koupit gramofonovou desku.“

Čas

Pan učitel se ptá Frantíka: „Když řeknu: „Koupáme se, jaký je to čas?“ – „Sobota večer,“ s jistotou odpovídá Frantík.

Tapeta

Za domácí úkol dá pan učitel toto: „Popište tapetu ve vašem bytě.“ – Toník přijde druhý den bez domácího úkolu: „Tatínek mně popsal tapety zakázal.“

Zdeněk Svoboda

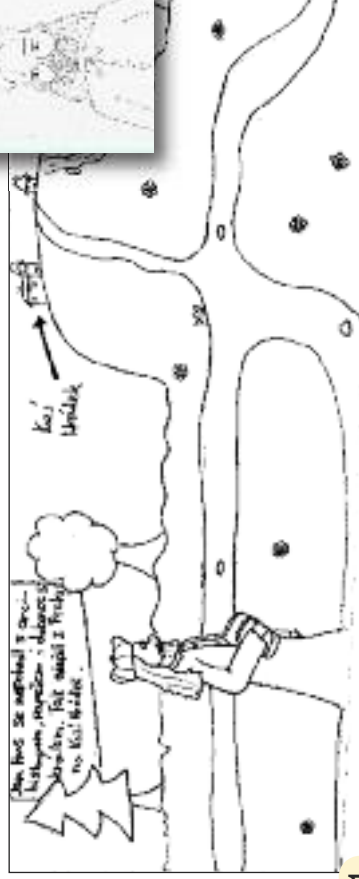
Tajenka z březnového čísla:

Mistr Jan Hus a prezident Masaryk jsou pro nás vzorem mravní poctivosti.

Bohužel jsme do redakce nedostali žádnou odpověď, doufáme, že tentokrát to bude jinak!

Třetí část

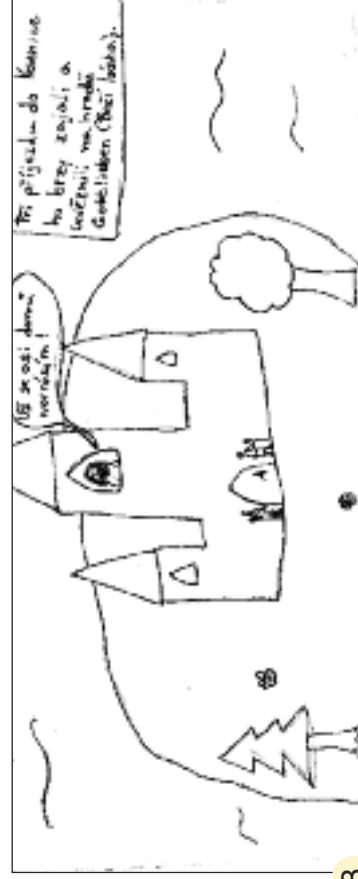
Přečtěte si pokračování komiksu o Mistru Janu Husovi od Pavla Šenka, Andrey Tobiškové a Elišky Žeglové – účastníků letního tábora vedeného sestrou farářkou Alenou Naimanovou.

1

2

3

Představte si, že se procházíte městem a vaše kroky zamíří podél potoka, nebo spíše malé říčky, do tiché ulice. Kdo to tu znal před pár lety, ví, že ještě nedávno byla téměř prázdná, plná zeleně, ale v posledních letech se pomalu zaplňuje novostavbami. Mezi nimi stojí ještě několik domků, pamatujících mnohem starší časy. Stával tu také mlýn, po něm však už zbyla jen vzpomínka a název ulice.

břejským textem pěti knih Mojžíšových. Ležely tu tíše jeden vedle druhého a pomalu chátraly. S pergamenovým svítkem je to totiž tak, že pokud se nepoužívá, pokud není pravidelně rozvířován a čten, ničí se. Co dělat, aby se tyto vzácné svítky zachránily? Naštěstí se to podařilo v roce 1964. Veššina zde uložených Tór, spravovaných Státním židovským muzeem, byla převezena do Westminsterské synagogy

v Londýně, odkud jsou zapůjčovány jako památka na zničené židovské obce v Čechách a na Moravě židovským obcím a synagogám po celém světě. A díky těmto Tórám vznikají i zajímavé kontakty a vztahy. Příslušníci nejedné židovské obce někde ve světě zatouží navštívit místo, odkud pochází vzácný svitek, který mají v užívání. Navštěvují proto naši zem i konkrétně tento malý kostelík, aby toto místo poznali. Šnad se

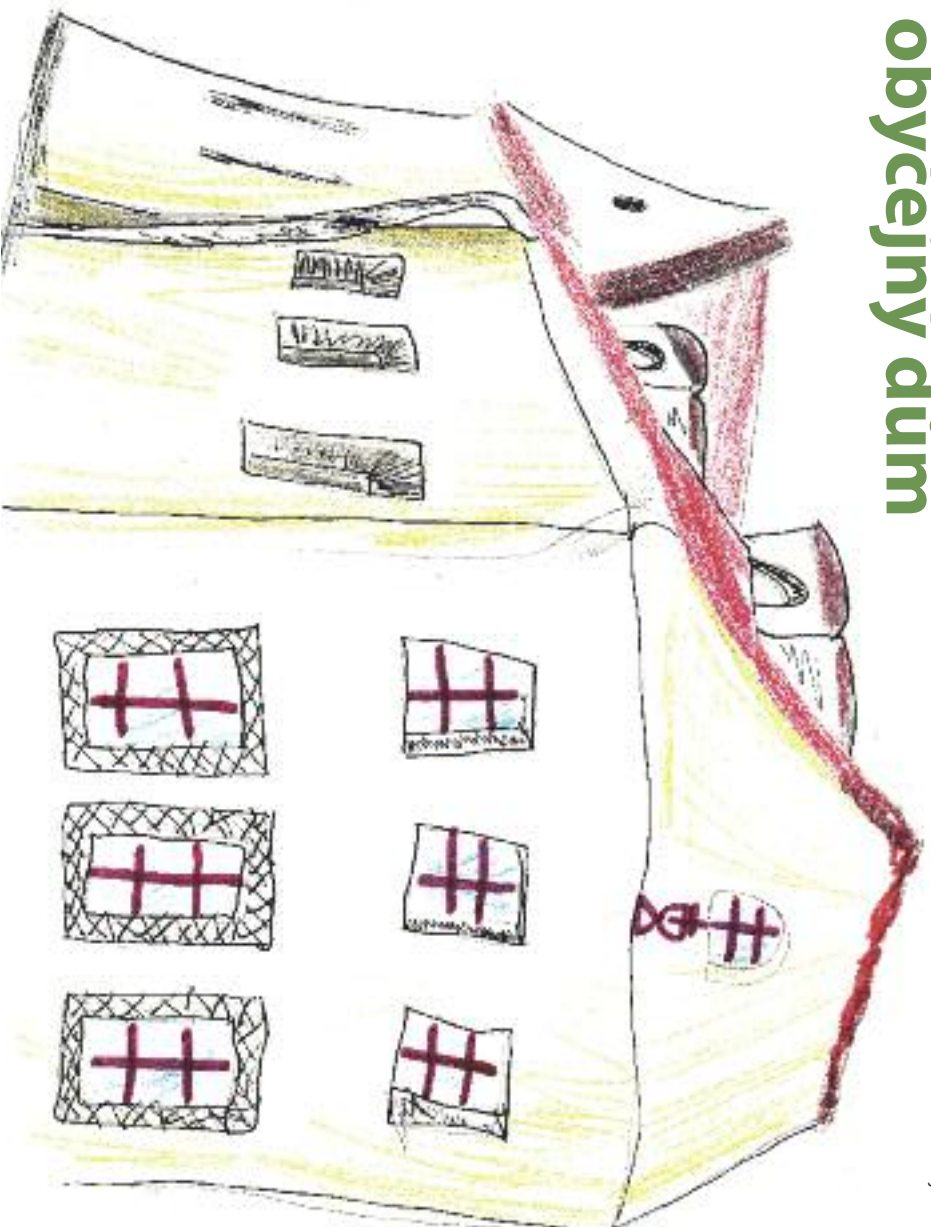
i nám brzy podaří zorganizovat výpravu do Londýna, abychom se zase my podívali, kam byly svítky od nás převezeny. Od poloviny 70. let minulého století budova patří naší církvi. Během patnácti let prošla kompletní přestavbou. Byla upravena i okolní zahrádka, v níž bylo, jako připomínka toho, že dříve šlo o synagogu, zasaženo 14 starých židovských náhrobků z některého zrušeného židovského hřbitova. Zdejší náboženská obec je malá, ale docela živá, s řadou ak-

Jeden malý, obyčejný dům

Jedna nevelká starší stavba, poměrně nenápadná, by mohla náhodného kolemjdoucího zaujmout obzvláště večer, když se uvnitř svítí, vysokými barevnými vitážovými okny. Jejich krása vynikne také zevnitř, za krásných slunečných rán, kdy dovnitř skrze ně proudí duhově zbarvené sluneční paprsky. Okna jsou čtyři a zobrazují různé formy stvoření – rostliny, živočichy, člověka a Božho Syna Ježíše Krista.

To už jsem vám asi dostatečně napověděla, že se jedná o stavbu církevní. Nebylo tomu ale vždycky. Možná byste tomu nevěřili, ale původně, už někdy ve 12. století, to byl viniční domek, ve kterém vinaři, pracující na vinicích v okolních svazích, bydleli a lisovali z hroznu víno. Starhy zůstaly, vinice už nikoliv.

Po řadě staletí byl domek přebudován na židovskou synagogu a školu. Židovských rodin v okolí nebylo mnoho, proto sloužila několika okolním obcím. Pak ovšem přišla druhá světová válka a židé byli odvezeni do koncentračních táborů. Jejich synagogy byly zavřeny. Do té naší byly postupně z řady českých a moravských synagog převezeny stovky svítků Tór – pergamenových svítků s he-

Nakreslila: Lucie Krajiříčková

tivit. Mimo jiné udržuje velmi dobrou spolupráci s Domovem na půli cesty Maják, jenž sídlí v jejím sousedství a pomáhá mladým lidem, kteří odcházejí z dětských domovů, začít žít samostatným a spokojeným životem. Tuší někdo z vás, o jaké stavbě to vyprávím? Je to sbor v Praze 4-Michlů, pojmenovaný podle Alberta Schweitzera, německého protestantského teologa, misionáře, lékaře, varhaního virtuóza, filosofova a etika, držitele Nobelovy ceny za mír z roku 1952. Tak to vidíte, děti, na první pohled malá, nenápadná budova, a jakou zajímavou historii skrývá! Proto neváhejte a vypravte se ve svém okolí během Noči kostelů nebo i jindy pátrat po podobně zajímavých stavbách. Určitě jich objevíte mnoho – věřím, že všude budou mít pro zvědavé návštěvníky dveře otevřené.

Jana Krajiříčková

Husitské synagogy

Synagoga je slovo řeckého původu, jež znamená „shromáždění“. Tomuto významu odpovídá i hebrejské označení synagogy „bejt kneset“ neboli „dům shromáždění“. Tvořily a tvoří významnou skupinu sborů ČČSH. Naše církev dočasně užívala nebo stále užívá přes 40 budov, které dříve patřily židovským náboženským obcím.

První opuštěnou synagogu koupila ČČSH roku 1926 v Plaňanech na Kolínsku, brzy na to na Kolínsku odkoupila ještě opuštěnou synagogální budovu v Třebívlicích. Největší počet synagog přešel do užívání církve po druhé světové válce. Z umělecko-historického a stavebního hlediska patří k nejcenějším synagoga v Lipníku n. B. Tato synagoga je nejstarší synagogou na Moravě, po Staronové synagoze v Praze druhou nejstarší dochovanou stavbou svého druhu v Českých zemích. ČČSH budovu odkoupila v roce 1947 a o dva roky později zde slavnostně otevřela Sbor Knížete míru. Vraťme se však ještě na chvíli do Plaňan, kde při odkupu synagogy došlo k dramatickým událostem. Na konci roku 1925 se jeden ze zakladatelů zdejší náboženské obce – tehdy patřily Plaňany ještě pod svojsickou náboženskou obec – František Břečka dozvěděl o zrušení kouřimské židovské náboženské obce, pod kterou spadaly i Plaňany. Před věřícími ČČSH se otevřela možnost odkupu plaňanské synagogy s obytným domem čp. 126. F. Břečka tudíž okamžitě navázal jednání se zástupci židovské náboženské obce v Kolíně, která měla plaňanské objekty pod svojí správou. Po vzájemné dohodě došlo k uzavření prozatímní smlouvy. Potvrzení odkupu se ovšem nesetkalo s kladným přijetím u Svojsických. V reakci na vzniklou situaci svolali 24. května 1926 bratři F. Břečka, B. Pěkný, J. Mašín a farář R. Juřina valnou schůzi do hradenínské sokolovny, na které 61 účastníků rozhodlo o vytvoření nové náboženské obce se sídlem v Plaňanech. Přípravný výbor pak byl zmocněn, aby pro obec vymohl státní schválení a uskutečnil definitivní koupi synagogy a obytného domu čp. 126. Adaptace na sbor a faru byla dokončena 30. srpna 1928. Husův sbor byl otevřen 2. září 1928. Slavnosti, při které byly obě budovy předány náboženské obci do užívání, se zúčastnil také kolínský rabín dr. Richard Feder.

Se synagogami, které naše církev dodnes využívá (např. Doudleby n. O., Hořice, Hluboká n. V., Ivanovice na Hané, Jindřichův Hradec, Kladno, Kojetín, Kutná Hora, Praha-Karlín, Praha-Michle, Prostějov, Přelouč, Rousínov, Třebíč, Třešť, Všera-

dice, Vyškov, Žamberk), je spojena celá řada zajímavostí. Zmíním alespoň dvě.

Z památkového hlediska je velice významný Husův sbor ve Všeradicích, kde se zachovaly lavice s malovanými hebrejskými čísly v klasicistním stylu z 19. století.

Druhá zajímavost se vztahuje k michelské synagoze, kterou ČČSH získala v zuboženém stavu v r. 1975 a podle návrhu architektky A. Charvátové ji přestavěla na Sbor Alberta Schweitzera. Po květnu 1945 byla tato synagoga postoupena Státnímu židovskému muzeu, které v budově kolem roku 1956 zřídilo jeden ze svých depozitářů. Po

Bývalá synagoga v Kladně

způsobu starých řeckých knihoven tu bylo uloženo asi 1200 tór, které byly z větší části v roce 1964 převezeny do Westminsterské synagogy v Londýně, odkud byly postupně zapůjčovány jako cenná památka židovským obcím po celém světě.

V souvislosti s využíváním synagog ČČSH pro bohoslužebné účely bych rád zmínil jeden zcela neobvyklý fenomén. Na konci 30. let, kdy do společnosti druhé republiky prorůstal antisemitismus, k němuž se v různých podobách hlásili i někteří křesťané, docházelo na několika místech ke společnému užívání synagog židovskými a našimi náboženskými obcemi. Tento případ je znám například z Rakovníka či Kladna,

kde se v sobotu konaly židovské a v neděli československé bohoslužby. Na Kladně se dokonce až do počátku 40. let dařilo uchovat v interiéru i exteriéru budovy tradiční židovské symboly, které byly odstraněny až pod hrozbou uzavření sboru.

Unikátní svědectví o bratrském sepětí našeho kněze s židovským rabínem se nám dochovalo v Příbrami mezi prof. Františkem Kalousem a Adolfem Lebovitem. Rabín se zde pravidelně účastnil všech ekumenických akcí pořádaných ČČSH, dokonce na konci 30. let ve Sboru Mistra Jakoubka ze Stříbra kázal při jedné z odpoledních pobožností. Šesticípá žlutá hvězda na levé straně rabínova kabátu měla sloužit jako cejch a stigma. Díky Bohu, vždy tomu tak nebylo. „*Stýkal jsem se i na ulici s naším rabínem. Několikrát v podvečer přicházel i k nám do domácnosti a byl rád přijímán. K člověku byl pozorný a opatrný, abych snad pro styk s ním neměl nějaké nepříjemnosti anebo snad i on. Nedbal jsem na jeho slova ani na to, co tomu mnozí „opatrníci“ říknou. Vždyť to byl těžce zkoušený člověk, kterého v trudných dobách třeba potěšit, ukázat trochu lásky a společenské vážnosti. ... Chtěl jsem se s ním ještě naposled rozloučit. Doslechl jsem se v poslední chvíli, že na příbramském nádraží je připraven vlak s odjíždějícími Židy. Chvátil jsem na nádraží, abych ho aspoň spatřil. Vlak stál připraven k odjezdu. Nikdy ve svém životě neviděl jsem tak smutný vlak na kolejích,*“ napsal ve svých vzpomínkách bratr farář Kalous. V předtuše svého pozemského konce (Adolf Lebovit byl s rodinou deportován do Terezína a následně transportem č. 830 do vyhlazovacího tábora Malý Trostinec nedaleko Minsku. Zahynul během války.) požádal rabín při jednom z posledních společných setkání svého přítele – československého kněze o vzpomínkovou modlitbu: „*Splnil jsem ochotně jeho přání. Když jsem skládal zpěvy podzimní (preface) k bohoslužbě naší církve, věnoval jsem jeden i příteli rabínu Lebovitsovi a při bohoslužbách jej přednášel na jeho vzpomínku...*“ Je dobře, že díky otevřenosti a toleranci věřících naší církve dodnes v řadě synagog, prostoupených hebrejskými modlitbami, nadále zaznívá slovo Boží Starého a Nového zákona. Čiňme vše pro to, bratři a sestry, aby tomu tak bylo i nadále. „*Rozmlouváme s tebou, Pane, v těchto místech, kde smrt udělala místo a kde budeme dnes my tebe chválit a prosit...*“ (Úryvek z meditace v židovských synagogách, které se staly sbory ČČSH.)

Martin Jindra

Německé evangelické kostely v CČSH

Zatímco počátky a rozmach Církve československé ve 20. a 30. letech 20. století jsou spojeny s budovatelskou aktivitou náboženských obcí, po roce 1945 zaměřila církev, tehdy co do početnosti i společenského významu kulminující, svou pozornost na získání existujících, avšak v důsledku druhé světové války opuštěných bohoslužebných prostor. Vedle synagog, které zůstaly po zdecimovaných židovských obcích, to byla také velká skupina sakrálních objektů Německé evangelické církve, jejíž věřící byli po válce z Československa vysídleni.

Německá evangelická církev v Čechách, na Moravě a ve Slezsku (DEK) vznikla v roce 1919 v důsledku rozpadu Rakousko-Uherska a následných pohybů v evangelické církvi na národnostní bázi, jejichž nejviditelnějším projevem bylo spojení českojazyčných reformovaných a luteránů do Českobratrské církve evangelické (ČCE) roku 1918. Německojazyčná DEK se přirozeně koncentrovala do oblastí s vysokým podílem nebo převahou německého obyvatelstva, tedy do velkých měst a Sudet; sídlem církevního prezidenta DEK byl Jablonec nad Nisou. CČS, která nacházela odezvu v drtivé většině mezi českými věřícími, se v československém pohraničí etablovala nesnadno, do roku 1937 zde vzniklo jen 10 náboženských obcí (jako první v r. 1924 Teplice a Opava, dále Liberec, Hostice, Znojmo, Most, Zábřeh, Cheb, Jablonec nad Nisou, Ústí nad Labem). Z nich ani jediné se nepodařilo přistoupit ke stavbě vlastního sboru.

DEK fakticky zanikla poválečným odsunem německého obyvatelstva, formálně byla zrušena zákonem č. 131/1948 se zpětnou platností k 4. 5. 1945. O konfiskovaný majetek čtvrté největší předválečné církve v Československu, která čítala stovku farních a filiálních sborů s téměř dvěma sty kostelů, modliteben a farních budov, se hlásily především obě hlavní nekatolické církve v zemi, CČS a ČCE. Už v létě 1945, kdy o budoucím osudu DEK ještě zdaleka nebylo rozhodnuto, byli do jejich farních sborů dosazováni jako národní správci zpravidla duchovní ČCE nebo CČS. Čeští evangelíci měli za to, že jako věroučně nejbližší jsou dědici zanikající DEK, naproti tomu CČS, opírající se o aktuálně dobré vztahy se státem, argumentovala potřebami rostoucí národní církve. Obě církve vedly se státem separátní jednání a navzájem se vnímaly konkurenčně, nakonec se však v r. 1949 dohodly na kompromisu, podle něhož mírně nadpoloviční většina kostelů, o které měly církve zájem, připadla CČS; u far byl tento poměr opačný. CČS tak tehdy získala do užívání 27 kostelů a 16 far. Majetkově si nemovitosti po DEK podržel stát, na církve je převáděl až koncem 50. let.

Na odsun Němců a následný příchod nových osídlenců reagovaly CČS a ČCE zakládáním nových sborů a obcí.

Aktivněji si počínala ČCE, která během jediného roku po konci války ustavila v bývalých Sudetech asi 60 nových sborů. CČS ustavila v r. 1946 pouze dvě nové náboženské obce (Šumperk, Žatec), hlavní vlna vzniku nových obcí v letech 1947-49 však uvedla v život 33 NO (mj. Karlovy Vary, Sokolov, Chomutov, Děčín, Litoměřice, Česká Lípa, Trutnov, Jeseník, Bruntál, Tachov). V letech 1950-52 vzniklo v pohraničí dalších 12 NO (mj. Svitavy, Břeclav) a ještě v půli 50. let další tři (jako poslední

Původní evangelické kostely v Jablonci n. Nisou (nahore) a Podbořanech

Č. Krumlov). Celkem bylo během poválečného desetiletí v československém pohraničí založeno 50 náboženských obcí. Chrámů německých evangelíků jsou na první pohled jiné než sbory, které naše církve stavěla za první republiky. Převažují kostely stavěné ve stylu německé cihlové novogotiky, novorománské nebo secesní, jejichž často reprezentativní funkce (zejména ve městech) se odrážela v prostoro-ovém zasazení a velikosti. Až na dvě vnitrozemské výjimky (Praha-Strašnice, Plzeň) jsou koncentrovány v pohraničí, kde po válce sloužily náboženským obcím, je-

jichž vznik byl někdy víc diktován prestižními důvody než skutečnou potřebou. Relativně slabé obce mnohdy nebyly s to se o velké kostely adekvátně starat, nadto byly často vystaveny tlaku státních úřadů. Tak byla r. 1976 donucena NO v Opavě předat svůj kostel státu, který tu zřídil archiv, téhož roku byl barbarsky zbourán kostel v Liberci. Z dalších namnoze urbanisticky cenných kostelů, které naše církve (spolu)užívala a které byly za vlády komunistů zbourány, jmenujme např. Střekov, Chomutov, Jirkov, Nový Bor, Lánov či Chabářovice. Někdy ovšem i poměrně velké náboženské obce přecenily své síly, když do správy přibíraly kostely v okolí. Často neživotná bohoslužebná střediska rychle zanikala, o čemž svědčí různá míra pustnutí či demolice chrámů zejména na Jablonecku (Nová Ves nad Nisou, Smržovka) a Teplickou (Hrob, Bystřany). Ostatně samotná NO Teplice neudržela ani vlastní chrám: mohutnou baziliku sv. Bartoloměje nevyužívala už od půle 60. let a ve zchátralém kostele byla v 90. letech mj. provozována restaurace. Podobně neradostný je příklad Broumova, jehož kostel Zmrtvýchvstání byl po roce 1990 devastován zdejší Diakonií. Zatímco některé kostely jsou po zániku nebo zeslábnutí náboženských obcí zcela nebo téměř bez využití (Varnsdorf, Jablonné v Podještědí), jiných se ujaly životaschopnější církve (adventisté v Břeclavi, evangelíci v Krnově, baptisté v Litoměřicích, pravoslavní ve Znojmě). Relativně přijatelným řešením je případ Trutnova, jehož kostel město přebudovalo na koncertní síň se zachováním bohoslužeb.

V čase převratných poválečných změn následovaných desítkami let komunistické totality se církve v sociálně rozvráceném pohraničí potýkaly s nesčetnými překážkami. I přes výše uvedené příklady se většina náboženských obcí CČS v bývalých Sudetech uplatnila a stala se domovem tisícům nových, vesměs z vnitrozemí přistěhovaných věřících, i generacím jejich potomků. Farského liturgie zněla a zní v kostelech v Bruntále, České Lípě, Mímoní, Novém Boru, Frýdlantu, Jablonci nad Nisou, Kadani, Karlových Varech, Rokytnici nad Jizerou, v chrámu apoštola Pavla v Ústí n. L., v Plzni, v Zábřehu a na mnoha dalších místech se stejnou vroucností, jako tu kdysi zněly modlitby německých evangelíků. Současná CČSH se tak stará alespoň o část dědictví po křesťanech, kteří museli po druhé světové válce opustit svou vlast.

Marcel Sladkowski

Pod jednou střechou

„Pocházím ze Zásady. Svatbu jsem měla hned vedle, v Držkově. Oddávali nás tam na místním národním výboru, protože v padesátých letech se už neuznávaly církevní sňatky. Tak jsme, už jako občanští novomanželé, jen přeběhli chodbu a v našem československém sboru nás pan farář hned oddal i církevně,“ slyšel jsem od jedné z věrných členek naší církve.

V držkovském „Husově domě“ totiž už za první republiky sousedila v jednom objektu modlitebna s dalšími obecními a veřejnými prostory – poštou, kampaňkou, četnickou stanicí, obecním úřadem a byty. V městečku a okolí se již v r. 1923 našlo 1260 stoupců ČČS. I slavná vysoká náboženská obec patřila zpočátku jako filiálka pod Držkov. Původně se v ČČS v řadě míst počítalo s tím, že budou spolužívány katolické kostely. K tomu však nakonec nedošlo. První bohoslužba nové církve se v Držkově konala již v r. 1921 před kostelem sv. Bartoloměje. Tamní katolický farář odmítl totiž zapůjčit „čechoslovákům“ klíče od kostela. Při jednom shromáždění a proslovu namířeném proti nové církvi „...řečník byl s povýšeného místa (stál na uložení tam saních) stržěn, do blízké louže na farním dvoře dovozen, a kdosi uštědřil mu též několik ran holí přes dlouhý jeho černý plášť.“ Pořádek zjednal až četnický strážmistr. (Zlatá ekumena!) Pro své účely měli členové ČČS původně propůjčenu školní

Návrh Husova domu vydaný jako pohlednice, soukr. sbírka (SOka Jablonec n. N.)

čítárnu, později se bohoslužby konaly v sokolovně. Potřeba vlastních bohoslužebných prostor vedla v r. 1925 v dohodě s obcí na vybudování zmíněného Husova domu, který byl otevřen v následujícím roce 28. října.

Slavnostní projev tehdy za církev přednesl Gustav Adolf Procházka. Občerstvení na slavnost daroval hostinský Pavel Polman, který byl prvním, kdo v obci přestoupil do nové církve. Ostatní, ač k tomu byli obcí vyzváni, jeho příkladu nenásledovali.

Že stavitelé předložili vyúčtování navýšené o tehdy značných dvě stě tisíc, z čehož jim obec uznala oproti rozpočtu jen zhruba polovinu, a že následoval soudní spor mezi více zúčastněnými stranami, patří ke koloritu stavebních za-

kázek dodnes. Objekt, ležící v centru městyse, při silnici z Železného Brodu na Tanvald, se svým architektonickým pojetím hlásí k individualistické moderně prvního desetiletí 20. stol. s barokizujícími tendencemi. Jeho vícefunkční využití ukazuje, že pospolitý duchovní i praktický a veřejný život našich předků mohl existovat takřka pod jednou střechou.

Podle studie Mgr. Petry Šternové „Církev československá husitská a její sbory v Libereckém kraji“ (In: Fontess Nisae/Prameny Nisy; 1, 2013; Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Liberci; www.npu.cz/uop-li/); zpracoval **VD**

„Letem - světem“ z programů Noci kostelů 2015 v našich sborech

Milé sestry a bratři, pokud jste ve svém čtení došli až k těmto řádkům, možná si stále v duchu říkáte: To je sice všechno hezké, ale který sbor já vlastně při této vzácné příležitosti navštívím?! Inspirovat a usnadnit rozhodnutí vám mohou následující stránky se stručným výběrem z programů, které organizátoři připravili v některých našich sborech. Vzhledem k letošnímu výročí je v centru jejich pozornosti Mistr Jan Hus, a tak bude 29. květen pro vás, a především vaše děti a vnuky, výbornou příležitostí k dalšímu setkání s touto vzácnou osobností. Podrobnější informace se dozvíte na adrese www.nockostelu.cz, kterou jsme využili i my k tomuto zběžnému přehledu – ochutnávejte z dění Noci kostelů.

◆ SBOR PÁNĚ BRNO-ČERNOVICE

- 18 h: Zahájení bohoslužbou
- 18.10 h: Husa běhá po dvoře: Vystříhej husitské bojovníky. Podívej se na pohádku a uhádni kvízové otázky. Namaluj Jana Husa...
- 18.50 h: Husitské dějiny. Pohádky o husitech pro děti. Podívejte se s námi

na husitské Dějiny udatného národa českého a pak uhádněte kvízové otázky. Šikovné hadače čeká husitské ocenění.

- 18.50 h: Prezentace Církve československé husitské. Promítání fotek, krátký přehled historie.
- 21.30 h: Jan Hus, 1. díl: Nový film ČT s Matějem Hádkem v hl. roli

Po celý večer v místnosti vedle sboru probíhá výstava publikací s názvem Reformátor očima autorů. V době, kdy ve sboru nebude jiný program, je možné se posadit a rozjímat při svíčkách a osvětleném kříži.

◆ SBOR PÁNĚ BRNO-ŘEČKOVICE

- 18 h: Klaun v kostele - Klauniáda pro děti
- 19 h: Putování M. J. Husa - hra pro děti i dospělé
- 19.15 h: O Husovi, O husitech. Animované příběhy pro děti z cyklu Dějiny udatného českého národa
- 19.30 h: Mistr Jan Hus. Jeho život, myšlenky, jeho smrt... – promítání filmu
- 21 h: koncert skupiny DNA
- 21.45 h: Kazatel - záznam muzikálu o M. J. Husovi

- 22.30 h: **Ztišení v duchu Taizé** - modlitba s četbou z Písma
Klub Jonáš, výtvarné tvoření, hry
- ◆ **HUSŮV SBOR BRNO-TUŘANY**
- 19.45 h: **Komentovaná prohlídka sboru** – kostelem vás provede p. Ivan Drahola
- 20.30 h: **Jan Hus inspiruje a spojuje:** film České televize z programu Cesty víry
- 21.15 h: **Čtení z dopisů a kázání Jana Husa** – meditace s hudbou
Během programu probíhá výstava Jan Hus - svědek smíření.
- ◆ **CHRÁM SPASITELE BRNO-ŽIDENICE**
- 17 h: **Dětská dílna** – husovská razítka, výtvarné tvoření a další aktivity
- 17 h: **Husův suterén** – *Jak lidé viděli Mistra Jana – Mistr Jan Hus v obrazech. Vzkazy pro Mistra Jana – tabule, na kterou můžete psát své vzkazy Janu Husovi. V hlavní roli Jan Hus – audiovizuální pořady ČT. Vše v prostorách klubu Suterén.*
- 18 h: **Poselství Mistra Jana s hudebním doprovodem** – Úvodní slovo ses. farářky s varhanními skladbami
- 18.30 h: **Varhany?** - Seznámení s historií, složením a zákulisím varhan
- 20.30 h: **Kazatel** – Předpremiérové ukázky z muzikálu Kazatel Zdeňka Plecha
- 22 h: **Mistr Jan osobně** – Scénické čtení betlémských kázání
- 23 h: **Modlitba požehnání** – Závěrečná modlitba s požehnáním všem, kteří se svěřili nebeské poště.
- Chrám pod širým nebem - Posezení na zahradě s možností rozhovorů, meditací...*
- Jan Hus v souvislostech - Jedl Jan Hus bramborové placky? Výstava o životě a díle Mistra Jana včetně dobových souvislostí.*
- Pošta do nebe – Během celého večera je možno dávat do připravené schránky jména těch, pro které chcete při závěrečné modlitbě vyprosít požehnání.*
- ◆ **HUSŮV SBOR NA BOTANICKÉ BRNO**
- 18 h: **Výběr z Bibl. písní A. Dvořáka**
- 18.30 h: **Výběr z mužských sborů B. Smetany.** Sbor vysokoškolských studentů Láska opravdivá, APS Moravan.
- 18.30 h: **Zkouška odvahy.** Program pro děti.
- 19.30 h: **Literárně-hudební pásmo.** Čtení z knihy T. Butty: Seznámení s Místrem Janem.
- 21 h: **Vystoupení pěveckého sboru Magnificat z Lelekovic**
- 21.45 h: **J. Hus a husitství ve filmu Sviňte jako hvězdy.** Výstava o osobnostech Církve československé (husitské) v období dvou totalit 20. století.
- ◆ **SBOR JEŽIŠE, KNÍŽETE MÍRU ČESKÉ BUDĚJOVICE, SUCHÉ VRBNÉ**
- 19 h: **O významu posvátných míst a du-**

- chovního prostoru** (krátká přednáška).
- Komentovaná prohlídka** - historie vzniku kostela. *V průběhu celého večera nás bude provázet skupina ČD Band (folk a country).*
- CHRÁM SPASITELE HOVORANY**
- 17 h: **Tvorivé dílny** – Děti budou vyrábět darčeky pro svoje maminy a tatky – malovat, strihat, lepit.
- 18 h: **Hudební vystoupení: dětský soubor Potouček, Mladá muzika.** Vystoupení hovoranských talentů.
- 19 h: **Jan Hus – reformátor a mučedník.** – Přednáška M. Chadimy k Husovým reformačním snahám a k procesu jeho upálení. Diskuse.
- 20.30 h: **Jan Hus – film 2015.** Promítání nového filmu o Janu Husovi, který bude mít v televizi premiéru na den výročí jeho upálení. Dva díly 2x70 min.
- ◆ **HUSŮV SBOR CHLUMEC NAD CIDLINOU**
- Dějiny udatného českého národa** - Audiovizuální program z historie českého národa z období husitství. Začátky promítání v 18, 18.30, 19, 19.30, 20 a 20.30 h.
- Malování a dílnička dětí v kostele**
Malování na velkoformátovou plochu dle vlastní představivosti.
- Prodejná výstava prací dětí ze Školní družiny při Základní škole v Chlumci nad Cidlinou.** Výtěžek z prodeje bude věnován do sbírky na obnovu požárem zničeného kostela v Mirovicích.
- ◆ **HUSŮV SBOR NOVÝ BYDŽOV**
- 20 - 22 h: **Večer hudby a poezie.** Varhany D. K. Perneta a poezie Václava Žďárského, místního faráře, poté společné posezení - netřeba spěchat domů.
- ◆ **HOŘICE**
- Duchovní slovo a rozsvícení menory v modlitebně – synagoze, písně K. Kryla v podání I. Doležala, promítání filmu IDA (polský film oceněný Oscarem, filmová meditace o polské historii, o víře a vlastní identitě).
- ◆ **KOSTEL SV. PETRA A PAVLA, KADAŇ**
- 19 h: **Stručná historie křesťanství**
- 20 h: **Vznik a vývoj CČSH**
- 20:30 h: **Význam křesťanství v současnosti**
Cihlový, tzv. „červený“ kostel byl postaven počátkem 20. století v módní „anglické“ verzi novogotického slohu pro náboženskou obec Evangelické církve augšpurského vyznání. Po r. 1945 se jej ujala náboženská obec CČS v Kadani.
- ◆ **KOSTEL DR. FARSKÉHO, JABLONEC N. NISOU**
- 20:30 - 21:30 hodin - **Zpěvy a modlitby z Taizé, živá varhanní hudba**
Po celý večer přítomen průvodce památkou.
- ◆ **KOSTEL SV. KŘÍŽE, JIHLAVA**
- 19 – 22.30 h: **Husovy listy – čtení a dobové písně**

- ◆ **SLANÝ, SBOR DR. KARLA FARSKÉHO**
- 19 h **Noc kostelů pro děti**
- 20 h: **Sředověká kuchyně** - ochutnávka středověkých jídel
- 20:30 h: **Církev nejsou kostely, to jsme my.** Slovo br. faráře Stanislava Jurka
- 21 h: **Workshop husitských písní**
- ◆ **HUSŮV SBOR HORAŽDOVICE**
- 17 h: **Mše svatá v kostele sv. Petra a Pavla** v Horažďovicích s homilií br. Samuela Vašina
- 18.30 h: **Vystoupení pěveckého spolku Prácheň,** kostel sv. Petra a Pavla
- 18.30 h: **Výstup do věže klášterního kostela Panny Marie**
- 18.45 h: **Hus 2015** – Seznámení s programem oslav k 600. let výročí upálení M. J. Husa, kostel sv. Petra a Pavla
- 19 h: **Exkurze v kostele Jana Křtitele** v Horažďovicích – prohlídka hřbitovního kostela s výkladem
- 19.10 h: **Audiovizuální projekce v Husově sboru** – projekce sakrálních staveb a míst v Horažďovicích a okolí
- 20.20 h: **Hudební vystoupení v Husově sboru** – členů Křesťanského společenství
- ◆ **MÍROVÝ KOSTEL, LOVOSICE**
- 18 h: **Consortium musicum** – Smyčcové kvarteto zahraje skladby známých autorů, skladby z filmů a jiné
- 18 h: **Zvonění na kostelní zvon**
- 19 h: **Koncert country skupiny Karavana**
- 21 h: **Pěvecký soubor lovosického gymnázia In flagranti**
- ◆ **HUSŮV SBOR UHLÍŘSKÉ JANOVICE**
- 18 - 19.30 h: **Výstava výtvarných prací žáků ZŠ k 600. výročí upálení M. J. Husa**
- ◆ **KOSTEL BOŽIHO SPASITELE, PODBOŘANY**
- 17 h: **Otevření kostela, možnost prohlídky a ztišení před večerní pobožností.**
- 18 h: **Pobožnost.** Krátké duchovní zamyšlení a modlitby k zahájení NK
- 18:30 h: **Koncert Filipa Šimandla,** rodáka z nedalekých Kryr.
- 19:30 h: Prohlídka kostela, diskuze
- ◆ **MODLITEBNA, MLADÁ BOLESLAV**
- 19.30 h: **Koncert Flauto collegium.** Soubor zobcových fléten ZUŠ v M. Boleslavi
- 20.30 h: **De ecclesia.** Odkaz MJH dnešku
- 21 h: **Ze života náboženské obce.**
- 22.30 h: **Meditativní ztišení při svíčkách**
Pražské stopy historie přijímání podobojí Expozice k 600. výročí obnoveného přijímání podobojí v roce 1414
- ◆ **HUSŮV SBOR A MODLITEBNA CČSH, BROUMOV-VELKÁ VES**
- 16 h: **koncert ZUŠ Broumov** - vystoupení žáků i učitelů
- 18 h: **májová pobožnost**
- 22 h: **meditace**

Auferstehungskirche - vzkříšení kostela

Vzkříšení. Výstava, rozhovor

Taizé - pout' důvěry na zemi.

◆ HUSŮV SBOR NYMBURK

- 18.10 h: **Mistr Jan Hus.** Přednáška historika, místostarosta města Nymburk, pana PhDr. Pavla Fojtíka
- 19.30 h: **Nový exodus:** Nové písně starých cest. Tradiční jazzové trio Jana Kysely.
- 21.30 h: **Trio Vít Beneše:** Koncert - jazz.

◆ HUSŮV SBOR LITOVEL

- 17 h: **Večerní pobožnost** podle F. Kalouse.
- 18 h: **Historie Husova sboru v Litovli** – Přednáška s komentovanou prohlídkou interiéru, výstava fotografií.
- 19.30 h: **Promítání filmu o Ježíši Nazaretském** podle Lukášova evangelia.

◆ HUSŮV SBOR OLOMOUČ

- 18 h **Zahajovací fanfáry** na schodech – Žestový soubor žáků ZUŠ Iši Krejčího
- 18.15 h: **Trombonové husitské chorály**
- 18.30, 19.30, 20.30 h: **Komentovaná prohlídka interiéru kostela** s výkladem
- 19 h: **Pěvecké nokturno** studentů KEA
- 20 h: **Kytarový soubor KEA Olomouc**
- 21 h: **Zpěv a varhanní improvizace.**

Občerstvení na farní terase – Posílení těla i ducha poutníků na venkovní terase. Prohlídka kolumbária – přijďte se podívat, jak může vypadat moderní a zároveň důstojné a estetické místo posledního odpočinku.

◆ HUSŮV SBOR VRATIMOV

- od 17 h: Průběžné prohlídky kostela, věže, zvonů, výstavy archiválií, hudební program ZUŠ Vratimov, varhanní recitál

◆ HUSŮV SBOR PÍSEK

- 17 h: **Čaj o páté s Hospicem Athelas.** Posezení s týmem píseckého domácího Hospice Athelas na farní zahradě.
- 18 h: **Pamětní kniha** Husova sboru v Písku

(je vedena od jeho vzniku v roce 1923).

• 18 h: **Tanec jako modlitba**

Představení židovského tance a taneční vystoupení spolku židovské kultury Lechajim s výukou veřejnosti.

• 18.30 h: **Proudy a směry v judaismu.**

Přednáška judaisty P. Šnorka o různých proudech a směrech v židovské víře.

• 19 h: **Hudební vystoupení mládeže** Husova sboru v Písku.

• 19.30 h: **Čtení z díla Mistra Jana Husa**

• 20 h: **Předpremiéra nového filmu Jan Hus**
Po filmu Jan Hus je možné u kávy, čaje a občerstvení podebatovat o tématické Mistra Jana Husa s V. Pekárikem, pracovníkem Památníku Mistra Jana Husa v Husinci.

◆ SBOR ALBERTA SCHWEITZERA, PRAHA 4-MICHLE

- 17 h: **Promítání animovaného seriálu Dějiny udatného českého národa.** Následuje povídání o M. J. Husovi, hry a kvízy.
- 18.30 h: **Promítání filmu Mistr Jan Hus.** *Seznámení s historií budovy, současným životem a službou náboženské obce.*

◆ SBOR ČČSH PRAHA-ĎÁBLICE

- 19 h: **Představení tvorby Mgr. Jany Wienerové,** farářky, výtvarnice a básničky, a **M. Štojla** – kresby, básně, hudba
- 21 h: Modlitební ztišení a četba Písma

◆ HUSŮV SBOR PRAHA 10 - VRŠOVICE

- 19 h: **Josef Kajetán Tyl – Jan Hus** (režie Bohumil Gondík). Divadelní drama z cyklu Husův rok v Husově sboru
- 21 h: **Varhany jinak!** Novosvětská i Vltava ve varhanním provedení. Dvě nejznámější české hudební skladby pro orchestr zazní v unikátním provedení a úpravě
- 22 h: **Sbor Pražských pěvců** pod vedením Stanislava Mistra zpívá pásmo vokální hudby z duchovních tradic baroka,

romantismu i doby moderní.

Komentované prohlídky Husova sboru s průvodcem. Začátky v 17 a ve 23 h.

◆ HUSŮV SBOR PROSTĚJOV

- 18 h: **Husitský chorál** – Zahájení husitským chorálem a modlitbou M. J. Husa
- 18.10 h: **Smějeme se v kostele** – Klaun a jeho legrácky, účinkuje Jan Šprynar.
- 19 h: **Maňásková pohádka**
- 20, 20.45, 21.30 h: **Něco z klasiky. Koncerty varhanní a žest'ové hudby**
- 20.30, 21.15 h: **Co je smyslem života? Poslech výběru textů z Bible**
- 22, 23 h: **M. J. Hus mluví k nám i dnes.** Výběr z kázání
- 22.30 h: **Mistr Jan Hus v kostce**
- 23.25 h: **Chvilu se zpěvy z Taizé**
- 23.40 h: **Duchovní křesťanských církví v Prostějově.** Noc ukončíme a vydáme se na ekumenickou modlitbou s požehnaním do kostela Povýšení sv. Kříže.

Během programu bude možné zhlédnout dvě výstavy: „Bible očima staletí“ a „Mistr Jan Hus – má nám co říci i dnes?“

◆ HUSŮV SBOR LUŽNÁ

- 19 h: Interiér sboru je prostý. Svíčkami osvětlený kostel je místem pro ztišení, rozjímání či individuální modlitbu. Podle požadavků návštěvníků je možná individuální či komentovaná prohlídka.

◆ HUSŮV SBOR LITOMYŠL

- 18, 21 h: **Komentované prohlídky.** Historie objektu, umělecká díla, život a služba ČČSH v Litomyšli
- 20 h: **Tři krátké pohádky** v podání žáků ZUŠ v Litomyšli
- 23 h: **Pohyblivé obrázky.** Kreslené divadlo výtvarnice a herečky Hany Voříškové s hudebním doprovodem.

Dětská soutěž o M. Janu Husovi. Rukodělná dílna manželů Lenky a Jiřího Kmoškových, ochutnávka domácího chleba a ukázka tradičních řemesel.

◆ HUSŮV SBOR CHOTOVINY

- 19 h: **Ráj domova** – pásmo poezie, prózy a písní k tématu našeho domova, naší vlasti. V programu účinkují členové sboru, žáci a učitelé ZŠ v Chotovinách.
- 18 h: **Prohlídka kostela,** výstava dětských knih z tvorby Jana Čarka. Prezentace k výročí upálení Mistra Jana Husa. Prostor pro rozhovory, náměty a diskuzi, Kostel bude otevřen až do vyčerpání programu.

◆ SBOR MISTRA JAKOUBKA ZE STŘÍBRA PŘÍBRAM VI - BŘEZOVÉ HORY

Noc nejen s Janem Husem, Jakoubkem ze Stříbra a Janem z Příbramě
pestrý program pro děti i dospělé

Malování na chodníku

„Já jsem ta cesta, pravda i život.“ J 14,6a

Přijměte srdečné pozvání na již 20. ročník tradiční akce v pražské Stromovce, která se bude konat v sobotu 30. května. Téma: Mistr Jan Hus. Sejdeme se v 9.30 h před Výstavištěm v Praze 7 - Holešovicích. Na děti čeká biblické zamýšlení, vyprávění o MJH, soutěž v kreslení křídou na chodník, písničky, hry, odměny a malé dárky. Odpoledne navštívíme Maroldovo panorama „Bitva u Lipan“ a bude-li nám přát počasí, vypravíme se na Petřín. Bližší informace: Krasava Machová, tel. 720 668 098, e-mail: krasava.machova@seznam.cz. JK

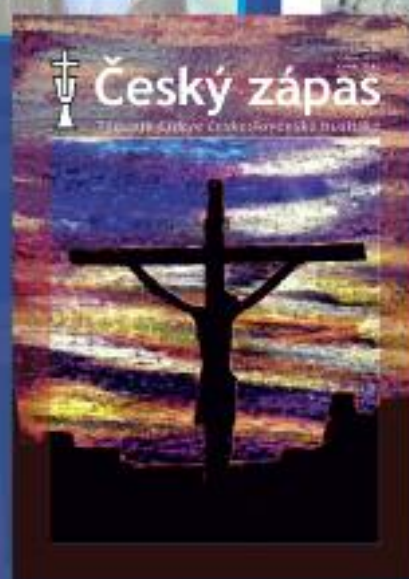
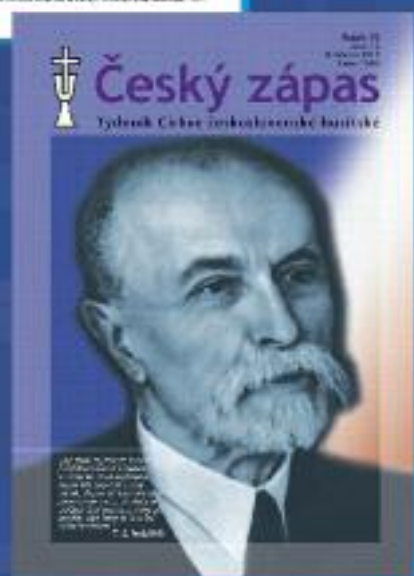
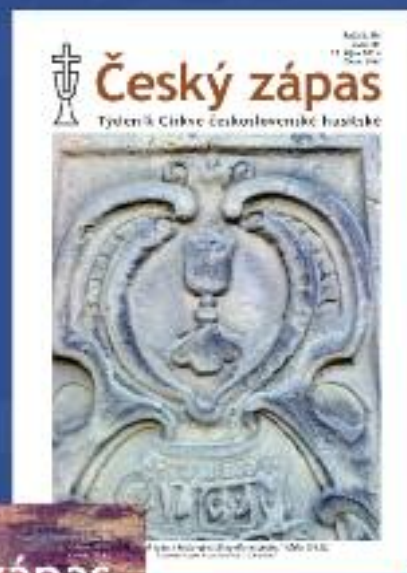
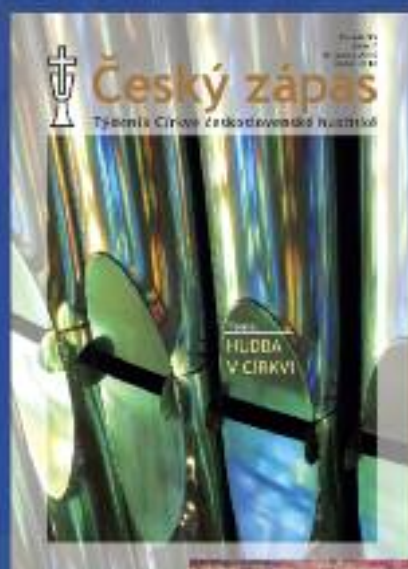
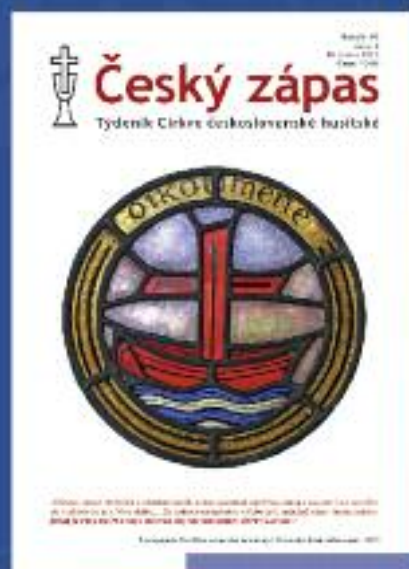
Katechetický workshop

Srdečně zveme duchovní a laiky k interaktivní dílně, kterou spolu s metodiky Ústřední duchovní péče připravil naukový odbor ÚR. V pondělí 25. května od 13.30 v budově ÚR v Praze. Budeme se společně inspirovat a zkoušet různé techniky výtvarného zpracování biblických příběhů pro děti. Zájemci o účast, necht' se předem hlásí na naukovém odboru (kristyna.mlynkova@ccsh.cz, tel: 720 404 778). KM

Líbilo se vám toto číslo Českého zápasu?

Zaujaly vás články našich autorů?

Můžete se stát pravidelnými čtenáři.

95. ročník

Objednejte si Český zápas (i jako dárek pro vaše bližní)

*Týdeník Český zápas můžete (vč. starších čísel) objednat na e-mailu
frantisek.brynych@ccsh.cz, tel.: 220 398 117.*

*Český zápas vychází každý týden v novinovém formátu.
Jednou za měsíc dostanete tematicky zaměřené celobarevné číslo.*